

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 22. junija 2023 *

„Predhodno odločanje – Državljanstvo Unije – Člen 20 PDEU – Pravica do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic – Odločba države članice o zavrnitvi pravice do prebivanja državljanu tretje države, staršu mladoletnega otroka, ki ima državljanstvo te države članice – Otrok, ki je zunaj ozemlja Evropske unije in ni nikoli prebival na njenem ozemlju“

V zadevi C-459/20,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht (sodišče v Haagu, kraj zasedanja Utrecht, Nizozemska) z odločbo z dne 10. septembra 2020, ki je na Sodišče prispela 15. septembra 2020, v postopku

X

proti

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Arabadjiev, predsednik senata, L. Bay Larsen, podpredsednik Sodišča v funkciji sodnika prvega senata, P. G. Xuereb, A. Kumin (poročevalec) in I. Ziemele, sodnica,

generalni pravobranilec: J. Richard de la Tour,

sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 23. februarja 2022,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za X M. van Werven in J. Werner, advocaten,
- za nizozemsko vlado M. K. Bulterman in C. S. Schillemans, agentki,
- za dansko vlado M. Jespersen, J. Nymann-Lindegren in M. Søndahl Wolff, agenti,
- za nemško vlado J. Möller in R. Kanitz, agenta,

* Jezik postopka: nizozemščina.

– za Evropsko komisijo C. Ladenburger, E. Montaguti in G. Wils, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 16. junija 2022

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 20 PDEU.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med X, tajske državljanke, in Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (državni sekretar za pravosodje in varnost, Nizozemska) (v nadaljevanju: državni sekretar), ker je zadnjenavedeni zavrnil prošnjo X za izdajo dovoljenja za prebivanje.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 3 X je zakonito prebivala na Nizozemskem, kjer je bila poročena z A, nizozemskim državljanom. V tej zakonski zvezi je bil rojen otrok, ki ima nizozemsko državljanstvo.
- 4 Ta otrok, ki je bil na datum vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe star deset let, se je rodil na Tajskem, kjer ga je vzgajala njegova babica po materini strani, X pa se je po njegovem rojstvu vrnila na Nizozemsko. Otrok je ves čas živel v tej tretji državi in nikoli ni bil na Nizozemskem oziroma v kateri koli drugi državi članici Evropske unije.
- 5 Nizozemski organi so z odločbo z dne 22. maja 2017 X odvzeli pravico do prebivanja z retroaktivnim učinkom od 1. junija 2016, datuma dejanskega prenehanja življenjske skupnosti A in X.
- 6 Razveza zakonske zveze A in X je bila razglašena 17. maja 2018.
- 7 Državni sekretar je 6. maja 2019 X obvestil, da bo 8. maja 2019 iz države odstranjena v Bangkok (Tajska).
- 8 X je 7. maja 2019 zaprosila za prebivanje na Nizozemskem pri B, ki je državljan te države članice. Nizozemski organi so v okviru presoje te prošnje po uradni dolžnosti preverili, ali lahko tožeča stranka iz postopka v glavni stvari pridobi izvedeno pravico do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU, da bi lahko prebivala s svojim otrokom na ozemlju Unije.
- 9 Državni sekretar je z odločbo z dne 8. maja 2019 navedeno prošnjo zavrnil med drugim z obrazložitvijo, da se X ne more sklicevati na izvedeno pravico do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU, kot jo je Sodišče priznalo v sodbi z dne 10. maja 2017, Chavez-Vilchez in drugi (C-133/15, EU:C:2017:354).
- 10 X je bila 8. maja 2019 odstranjena v Bangkok (Tajska).

- 11 Državni sekretar je z odločbo z dne 2. julija 2019 zavrnil pritožbo, ki jo je X vložila zoper odločbo z dne 8. maja 2019. X je nato pri predložitvenem sodišču vložila tožbo, v kateri je trdila, da je zaradi te odločbe o zavrnitvi prebivanja njen otrok kljub temu, da je nizozemski državljan, prikrajšan za možnost prebivanja v Uniji in da zato navedena odločba ogroža polni učinek pravic, ki jih ima zaradi svojega statusa državljana Unije.
- 12 X v zvezi s tem poudarja, da je njen otrok, za katerega je vedno prevzemala tako pravno kot finančno skrb in s katerim je vedno imela čustveni odnos, popolnoma odvisen od nje. Pojasnjuje, da od svoje vrnitve na Tajska zanj skrbi vsakodnevno. Otrokova babica po materini strani naj zaradi svojega zdravstvenega stanja zanj ne bi mogla več skrbeti. X dodaja, da je bila s sodbo sodišča v Surinu (Tajska) z dne 5. februarja 2020 starševska skrb za otroka dodeljena izključno njej.
- 13 Ker ta otrok ne govori niti angleško niti nizozemsko, naj ne bi mogel komunicirati s svojim očetom, s katerim naj od leta 2017 ne bi imel več nobenega stika. X meni, da A z otrokom nima nobenega čustvenega odnosa in da A zanj ni prevzel nobene skrbi.
- 14 Državni sekretar trdi, da odločba o zavrnitvi prebivanja, naslovljena na X, ne pomeni, da mora njen otrok zapustiti ozemlje Unije, saj od svojega rojstva prebiva na Tajskem. Poleg tega naj ne bi bilo mogoče samodejno šteti, da ima X izključno starševsko skrb za otroka, saj naj sodba tajskega sodišča, na katero se v zvezi s tem sklicuje, ne bi bila priznana. Poleg tega naj X ne bi dokazala, da od svoje vrnitve na Tajska dejansko skrbi za otroka. Obstajal naj ne bi noben objektivni dokaz v zvezi z obstojem razmerja odvisnosti med njo in otrokom, zaradi katerega bi bil ta prisiljen prebivati zunaj ozemlja Unije, če bi bila osebi X zavrnjena pravica do prebivanja. Obstaja verjetnost, da je okoliščina, da je bil otrok skoraj vse življenje ločen od matere, vplivala na njegovo vez z materjo in torej na njegovo odvisnost od nje. Poleg tega naj vloga A v otrokovem življenju ne bi bila jasna, dejstvo, da X trdi, da A za otroka ne skrbi, pa naj bi bil subjektivni element. Državni sekretar dodaja, da X prav tako ni dokazala, da bi se njen otrok želel preseliti na Nizozemsko oziroma da bi bilo v interesu tega otroka, da ima njegova mati dovoljenje za prebivanje v tej državi članici.
- 15 Predložitveno sodišče se sprašuje o uporabi načel, ki jih je Sodišče opredelilo v sodbah z dne 8. marca 2011, Ruiz Zambrano (C-34/09, EU:C:2011:124), z dne 15. novembra 2011, Dereci in drugi (C-256/11, EU:C:2011:734), z dne 6. decembra 2012, O in drugi (C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:776), in z dne 10. maja 2017, Chavez-Vilchez in drugi (C-133/15, EU:C:2017:354), v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerem mladoletni otrok, državljan Unije, prebiva zunaj ozemlja Unije oziroma ni nikoli prebival na tem ozemlju.
- 16 Predložitveno sodišče pojasnjuje, da bi nikalni odgovor Sodišča v skladu z nizozemskim pravom pomenil, da državljanu tretje države, ki je starš mladoletnega državljana Unije, nikoli ne bi bilo mogoče podeliti izvedene pravice do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU in bi lahko na Nizozemsko zakonito vstopil le, če bi vložil prošnjo za prebivanje, ki temelji na pravici do zasebnega in družinskega življenja v smislu člena 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu. V skladu z nizozemsko zakonodajo se pri taki prošnji načeloma zahteva, da ima prosilec začasno dovoljenje za prebivanje kot širši družinski član. Vendar bi moral biti za to med drugim družinski član, pri katerem je predvideno prebivanje, in sicer „sponzor“, starejši od 21 let. Mladoletni otrok pa naj po definiciji ne bi mogel izpolniti tega pogoja, kar naj bi pomenilo, da taka prošnja za prebivanje že od začetka ne bi imela nobene možnosti za uspeh.

- 17 Poleg tega se predložitveno sodišče sprašuje o merilih za presojo obstoja razmerja odvisnosti državljana Unije od državljana tretje države ter o vprašanju dejanskega varstva in vzgoje tega otroka v okviru spora o glavni stvari.
- 18 V teh okoliščinah je rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht (sodišče v Haagu, kraj zasedanja Utrecht, Nizozemska), prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali je treba člen 20 PDEU razlagati tako, da nasprotuje temu, da država članica državljanu tretje države, kadar ta prevzame skrb za svojega mladoletnega otroka, državljana Unije, in je ta mladoletni otrok s tem državljanom tretje države v razmerju dejanske odvisnosti, zavrne prebivanje v državi članici, katere državljanstvo ima mladoletni državljan Unije, kadar je mladoletni državljan Unije zunaj ozemlja te države članice ali Unije oziroma še nikoli ni bil na ozemlju Unije, s čimer je mladoletnemu državljanu Unije dejansko onemogočen vstop na ozemlje Unije?
2. a) Ali morajo (mladoletni) državljanji Unije pri uresničevanju pravic, ki jih imajo na podlagi državljanstva Unije, zatrjevati ali dokazati interes?
b) Ali je lahko v zvezi s tem pomembno, da mladoletni državljanji Unije praviloma ne morejo samostojno uresničevati svojih pravic in ne morejo sami odločati o svojem prebivališču, ampak so pri tem odvisni od (enega od) staršev, in da bo posledica tega lahko, da se bo v imenu mladoletnega državljana Unije zahtevalo uresničevanje njegovih pravic kot državljana Unije, čeprav bo to morda v nasprotju z drugimi njegovimi interesi, kot je določeno med drugim v sodbi Chavez-Vilchez in drugi (C-133/15, EU:C:2017:354)?
c) Ali so pravice, ki so povezane z državljanstvom Unije, absolutne v tem smislu, da proti njim ni mogoče postaviti nobenih ovir oziroma da za državo članico, katere državljanstvo ima (mladoletni) državljan Unije, obstaja celo pozitivna obveznost, da omogoči uresničevanje teh pravic?
3. a) Ali je pri presoji, ali gre za razmerje odvisnosti v smislu prvega vprašanja, ključno vprašanje, na eni strani, ali je starš, državljan tretje države – pred vložitvijo prošnje ali pred sprejetjem odločbe, s katero mu je bila zavrnjena pravica do prebivanja, ali pred trenutkom, ko mora (nacionalno) sodišče odločiti v postopku, ki se vodi zaradi te zavrnitve – vsakodnevno skrbel za mladoletnega državljana Unije in, na drugi strani, ali obstajajo drugi, ki so v preteklosti nase prevzeli to skrb oziroma jo lahko prevzamejo (jo še naprej prevzemajo)?
b) Ali je mogoče v zvezi s tem od mladoletnega državljana Unije zahtevati, da se zaradi dejanskega uresničevanja svojih pravic iz prava Unije na ozemlju Unije nastani pri drugem od staršev, ki je državljan Unije in ki morda ne izvršuje več starševske skrbi za mladoletnega otroka?
c) Če je odgovor pritrdilen, kakšen pomen je treba pripisati dejstvu, da tisti starš izvršuje (je izvrševal) starševsko skrb oziroma prevzema (je prevzemal) zakonsko, finančno in čustveno odgovornost za mladoletnega otroka in je pripravljen prevzeti nase to odgovornost oziroma skrb za mladoletnega otroka?
d) Če bi se izkazalo, da starš, ki je državljan tretje države, izključno izvršuje starševsko skrb za mladoletnega državljana Unije, ali to potem pomeni, da je vprašanje glede zakonske, finančne ali čustvene odgovornosti manj pomembno?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 19 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 20 PDEU razlagati tako, da okoliščina, da mladoletni otrok, ki je državljan Unije in ima državljanstvo države članice, od rojstva živi zunaj ozemlja te države članice in ni nikoli prebival na ozemlju Unije, izključuje, da bi eden od njegovih staršev, ki je državljan tretje države in od katerega je ta otrok odvisen, lahko imel izvedeno pravico do prebivanja na podlagi tega člena.
- 20 Najprej je treba opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča člen 20 PDEU vsem osebam, ki imajo državljanstvo ene od držav članic, priznava status državljana Unije, ki je zasnovan, da postane temeljni status državljanov držav članic (glej v tem smislu sodbi z dne 8. marca 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, točka 41, in z dne 9. junija 2022, Préfet du Gers in Institut national de la statistiques et des études économique, C-673/20, EU:C:2022:449, točka 49 in navedena sodna praksa).
- 21 Državljanstvo Unije vsakemu državljanu Unije podeljuje temeljno in individualno pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ob upoštevanju omejitev in pogojev, določenih v Pogodbi DEU, in ukrepov, sprejetih za njihovo izvajanje (sodba z dne 27. februarja 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Zakonec državljana Unije), C-836/18, EU:C:2020:119, točka 36 in navedena sodna praksa).
- 22 Sodišče je presodilo, da člen 20 PDEU nasprotuje nacionalnim ukrepom, vključno z odločbami o zavrnitvi pravice do prebivanja družinskim članom državljana Unije, katerih učinek je, da državljanom Unije preprečujejo dejansko izvrševanje bistva vsebine pravic, ki so jim podeljene zaradi njihovega statusa (glej zlasti sodbe z dne 8. marca 2011, Ruiz Zambrano, C-34/09, EU:C:2011:124, točka 42; z dne 6. decembra 2012, O in drugi, C-356/11 in C-357/11, EU:C:2012:776, točka 45, in z dne 10. maja 2017, Chavez-Vilchez in drugi, C-133/15, EU:C:2017:354, točka 61).
- 23 Določbe Pogodbe DEU glede državljanstva Unije pa državljanom tretjih držav ne podeljujejo nikakršnih samostojnih pravic. Morebitne pravice, ki so podeljene tem državljanom, namreč niso lastne pravice teh državljanov, temveč so pravice, ki so izvedene iz pravic, ki jih ima državljan Unije. Namen in upravičenost teh izvedenih pravic temeljita na ugotovitvi, da bi zavrnitev njihovega priznanja posegla zlasti v svobodo gibanja državljana Unije na ozemlju Unije (sodba z dne 7. septembra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Narava pravice do prebivanja iz člena 20 PDEU), C-624/20, EU:C:2022:639, točka 51 in navedena sodna praksa).
- 24 V zvezi s tem je Sodišče že ugotovilo, da obstajajo zelo posebni položaji, v katerih je treba pravico do prebivanja kljub dejstvu, da sekundarne zakonodaje EU o pravici do prebivanja državljanov tretjih držav ni mogoče uporabiti in da zadevni državljan Unije ni uresničeval pravice do prostega gibanja, vendarle priznati državljanu tretje države, družinskemu članu tega državljana Unije, saj bi bil sicer s tem državljanstvu Unije odvzet polni učinek, če bi bil zaradi zavrnitve te pravice ta državljan dejansko prisiljen zapustiti ozemlje Unije kot celoto in bi bil tako prikrajšan za učinkovito uživanje bistva pravic, podeljenih s tem statusom (sodba z dne 8. maja 2018, K. A. in drugi (Združitev družine v Belgiji), C-82/16, EU:C:2018:308, točka 51 in navedena sodna praksa).

- 25 Za položaje, ki so navedeni v prejšnji točki te sodbe, je značilno, da so, čeprav so urejeni s predpisi, ki spadajo *a priori* v pristojnost držav članic, in sicer s predpisi, ki se nanašajo na pravico državljanov tretjih držav do vstopa in prebivanja zunaj področja uporabe določb sekundarnega prava Unije, ki pod nekaterimi pogoji določajo podelitev take pravice, vendarle neločljivo povezani s svobodo gibanja in prebivanja državljana Unije, ki nasprotuje temu, da navedena pravica do vstopa in prebivanja državljanom tretje države ne bi bila priznana v državi članici, v kateri prebiva ta državljan Unije, zato da ne bi bila v nasprotju s to svoboščino (sodba z dne 10. maja 2017, Chavez-Vilchez in drugi, C-133/15, EU:C:2017:354, točka 64 in navedena sodna praksa).
- 26 Vendar iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da lahko zavrnitev podelitve pravice do prebivanja državljanu tretje države ogrozi polni učinek državljanstva Unije samo takrat, kadar med tem državljanom tretje države in državljanom Unije, njegovim družinskim članom, obstaja tako razmerje odvisnosti, ki povzroči, da je ta državljan Unije prisiljen spremljati zadevnega državljana tretje države in zapustiti ozemlje Unije v celoti (sodbi z dne 8. maja 2018, K. A. in drugi (Združitev družine v Belgiji), C-82/16, EU:C:2018:308, točka 52 in navedena sodna praksa, ter z dne 7. septembra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Narava pravice do prebivanja iz člena 20 PDEU), C-624/20, EU:C:2022:639, točka 37 in navedena sodna praksa).
- 27 Iz sodne prakse Sodišča prav tako izhaja, da – tako kot zavrnitev ali izguba pravice do prebivanja na ozemlju države članice – lahko prepoved vstopa na ozemlje Unije, ki je naložena državljanu tretje države, družinskemu članu državljana Unije, temu državljanu Unije prepreči dejansko uresničevanje bistvene vsebine pravic, ki so mu podeljene z njegovim statusom, če ta prepoved vstopa zaradi razmerja odvisnosti, ki obstaja med tema osebama, navedenega državljana dejansko prisili, da zapusti ozemlje Unije kot celoto, da bi spremljal družinskega člana, državljana tretje države, zoper katerega je bila sprejeta navedena prepoved (sodba z dne 27. aprila 2023, M. D. (Prepoved vstopa na Madžarsko), C-528/21, EU:C:2023:341, točka 60 in navedena sodna praksa).
- 28 Vendar pa v položaju, kot je ta iz postopka v glavni stvari, zavrnitev pravice do prebivanja staršu – državljanu tretje države – mladoletnega otroka, ki je državljan Unije, v nasprotju s položaji, obravnavanimi v zadevah v zvezi s členom 20 PDEU, v zvezi s katerimi se je Sodišče že izreklo, ne more povzročiti, da bi bil ta otrok prisiljen spremljati svojega starša, ki je državljan tretje države, in zapustiti ozemlje Unije, saj od svojega rojstva živi v tretji državi in ni nikoli prebival v Uniji.
- 29 Vendar, na eni strani, čeprav je Sodišče v sodni praksi, navedeni v točki 22 te sodbe, navedlo, da je zadevni otrok vedno prebival v državi članici svojega državljanstva, je namen tega pojasnila zgolj poudariti, da izvedena pravica do prebivanja, ki izhaja iz člena 20 PDEU, ni odvisna od tega, ali ta otrok uresničuje svojo pravico do prostega gibanja in prebivanja v Uniji, ampak od njegovega državljanstva Unije, statusa, ki ga ima neodvisno od uresničevanja navedenih pravic, in sicer zgolj zaradi dejstva, da ima državljanstvo države članice.
- 30 Na drugi strani, če obstaja razmerje odvisnosti med otrokom, ki je državljan Unije, in njegovim staršem, ki je državljan tretje države, lahko okoliščina, da se zadnjenavedenemu zavrne prebivanje v državi članici, katere državljanstvo ima ta otrok, navedenemu otroku prepreči prebivanje ali gibanje na ozemlju Unije, ker bi bil torej prisiljen ostati v tretji državi pri tem staršu.
- 31 V zvezi s tem je treba posledice za otroka, ki je državljan Unije, ker mu je v praksi preprečen vstop v Unijo in prebivanje v njej, šteti za podobne tistim, ki izhajajo iz okoliščine, da je prisiljen zapustiti ozemlje Unije.

- 32 Kot je razvidno iz točke 23 te sodbe, določbe Pogodbe DEU, ki se nanašajo na državljanstvo Unije, državljanom tretjih držav podeljujejo le pravice, ki so izvedene iz pravic, ki jih ima državljan Unije.
- 33 Pravica do prebivanja, ki je na podlagi člena 20 PDEU priznana državljanu tretje države kot družinskemu članu državljana Unije, je tako utemeljena zato, ker je tako prebivanje nujno, da lahko ta državljan Unije dejansko uresničuje bistveno vsebino pravic, podeljenih s tem statusom, vse dokler traja razmerje odvisnosti z navedenim državljanom tretje države (sodba z dne 7. septembra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Narava pravice do prebivanja iz člena 20 PDEU), C-624/20, EU:C:2022:639, točka 41).
- 34 Zavrnitev pravice do prebivanja staršu – državljanu tretje države – otroka, ki je državljan Unije, pa ima lahko posledice za izvajanje teh pravic s strani tega otroka le, če bi moral ta s tem staršem vstopiti na ozemlje zadevne države članice ali se mu tam pridružiti in če bi moral nato na tem ozemlju ostati.
- 35 Če pa bi, nasprotno, starš – državljan tretje države – otroka z državljanstvom Unije sam prebival na ozemlju Unije, medtem ko bi ta otrok ostal v tretji državi, odločba, s katero se temu staršu zavrne pravica do prebivanja na tem ozemlju, nikakor ne bo vplivala na otrokovo uresničevanje njegovih pravic.
- 36 Zato pravice do prebivanja, ki izhaja iz člena 20 PDEU, ni mogoče podeliti staršu – državljanu tretje države – mladoletnega otroka, državljana Unije, v položaju, v katerem niti na podlagi prošnje tega starša za pridobitev izvedene pravice do prebivanja niti na podlagi splošnega okvira zadeve ni mogoče ugotoviti, da bo ta otrok, ki ni nikoli prebival v državi članici, katere državljan je, uresničeval svoje pravice državljana Unije s tem, da bo z navedenim staršem vstopil na ozemlje te države članice in tam prebival.
- 37 Predložitveno sodišče, ki je edino pristojno v zvezi s tem, mora izvesti preverjanja dejanskega stanja, ki so v postopku v glavni stvari potrebna ne le za presojo, ali obstaja razmerje odvisnosti v smislu sodne prakse, navedene v točki 26 te sodbe, ampak tudi za presojo, ali bo zadevni otrok vstopil na Nizozemsko in tam prebival s svojim staršem, ki je državljan tretje države.
- 38 Glede na zgornje preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 20 PDEU razlagati tako, da okoliščina, da mladoletni otrok, ki je državljan Unije in ima državljanstvo države članice, od rojstva živi zunaj ozemlja te države članice in ni nikoli prebival na ozemlju Unije, ne izključuje, da bi eden od njegovih staršev, ki je državljan tretje države in od katerega je ta otrok odvisen, lahko imel izvedeno pravico do prebivanja na podlagi tega člena, če se dokaže, da bo ta otrok skupaj s tem staršem vstopil na ozemlje države članice, katere državljanstvo ima, in tam prebival.

Drugo vprašanje

- 39 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 20 PDEU razlagati tako, da lahko država članica, pri kateri je državljan tretje države – čigar mladoletni otrok, državljan Unije, ki ima državljanstvo te države članice in je od tega državljana tretje države odvisen ter od rojstva živi v tej tretji državi, ne da bi kadar koli prebival na ozemlju Unije – vložil prošnjo za pridobitev izvedene pravice do prebivanja, to prošnjo zavrne z obrazložitvijo, da selitev v navedeno državo članico, ki je pogojena s tem, da ta otrok uresničuje svoje pravice kot državljan Unije, ni v resničnem ali verjetnem interesu navedenega otroka.

- 40 V zvezi s tem je treba na eni strani poudariti, da iz sodne prakse, navedene v točkah 20 in 22 te sodbe, izhaja, da pravica do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki je priznana vsakemu državljanu Unije, izhaja neposredno iz statusa državljana Unije, ne da bi bilo njeno uresničevanje pogojeno z dokazom kakršnega koli interesa za sklicevanje na to pravico.
- 41 Sodišče je poleg tega v zvezi s tem razsodilo, da v skladu z načelom mednarodnega prava, ki ga pravo Unije ne sme kršiti, država članica svojim državljanom ne more zavrnila pravice, da vstopijo na njeno ozemlje in tam ostanejo, in da je njihova pravica do prebivanja torej brezpogojna (glej v tem smislu sodbo z dne 14. novembra 2017, Lounes, C-165/16, EU:C:2017:862, točka 37 in navedena sodna praksa).
- 42 Na drugi strani je Sodišče že pojasnilo, da se mladoletni otrok lahko sklicuje na pravico do prostega gibanja in prebivanja, ki jo zagotavlja pravo Unije. Dejstva, da je državljan države članice imetnik pravic, ki jih zagotavljata PDEU in sekundarna zakonodaja na področju prostega gibanja oseb, ni mogoče pogojevati s tem, da je zadevna oseba dosegla starost, od katere je pravno sposobna za samostojno uresničevanje navedenih pravic (glej v tem smislu sodbo z dne 19. oktobra 2004, Zhu in Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, točka 20).
- 43 Poleg tega, čeprav je Sodišče sicer presodilo, da morajo organi, pristojni za odločanje o prošnji za izdajo dovoljenja za prebivanje na podlagi člena 20 PDEU, upoštevati koristi zadevnega otroka, pa je bilo tako upoštevanje predvideno le za presojo obstoja razmerja odvisnosti v smislu sodne prakse, navedene v točki 26 te sodbe, oziroma posledic odstopanja od izvedene pravice do prebivanja, določene v tem členu, ki temelji na preudarkih javne varnosti ali javnega reda (glej v tem smislu sodbi z dne 10. maja 2017, Chavez-Vilchez in drugi, C-133/15, EU:C:2017:354, točka 71, in z dne 5. maja 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Prebivanje družinskega člana – Nezadostna sredstva), C-451/19 in C-532/19, EU:C:2022:354, točka 53). Sodišče je tako menilo, da se na ta interes ni mogoče sklicevati za zavrnitev prošnje za izdajo dovoljenja za prebivanje, temveč nasprotno, za preprečitev sprejetja odločbe, s katero bi se temu otroku naložilo, da zapusti ozemlje Unije.
- 44 Zato v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, ti pristojni organi ne morejo – ne da bi neupravičeno nadomestili nosilce starševske odgovornosti za zadevnega otroka, če niso bili sprejeti ukrepi za določitev okvira za izvajanje te oblasti, in ne da bi kršili možnost tega otroka, da izvršuje pravice, ki jih ima na podlagi statusa, ki mu ga podeljuje člen 20 PDEU, na katerega je opozorjeno v točki 42 te sodbe – ugotoviti, ali je selitev navedenega otroka v državo članico, katere državljanstvo ima, v interesu tega otroka.
- 45 Glede na zgornje preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 20 PDEU razlagati tako, da država članica, pri kateri je državljan tretje države – čigar mladoletni otrok, državljan Unije, ki ima državljanstvo te države članice in je od tega državljana tretje države odvisen ter od rojstva živi v tej tretji državi, ne da bi kadar koli prebival na ozemlju Unije – vložil prošnjo za pridobitev izvedene pravice do prebivanja, te prošnje ne more zavrnila z obrazložitvijo, da selitev v navedeno državo članico, ki je pogojena s tem, da ta otrok uresničuje svoje pravice kot državljan Unije, ni v resničnem ali verjetnem interesu navedenega otroka.

Tretje vprašanje

- 46 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 20 PDEU razlagati tako, da sta odločilna elementa za presojo tega, ali je mladoletni otrok, državljan Unije, v razmerju do svojega starša, državljana tretje države, odvisen, okoliščina, da ta starš ni vedno

vsakodnevno skrbel za tega otroka, čeprav bi imel izključno starševsko skrb za tega otroka, in okoliščina, da bi se lahko navedeni otrok, po potrebi, na ozemlju Unije nastanil pri drugem staršu, ki je državljan Unije.

- 47 Kot je razvidno iz točk od 26 do 28, 30, 31 in 32 te sodbe, je pravica do prebivanja na podlagi člena 20 PDEU državljanu tretje države, ki je družinski član državljana Unije, podeljena le v zelo posebnih položajih, v katerih med tem državljanom tretje države in tem državljanom Unije obstaja takšno razmerje odvisnosti, da bi bil zadnjenavedeni – če navedenemu državljanu tretje države ne bi bila priznana pravica do prebivanja na ozemlju Unije – prisiljen, da ga spremlja in zapusti to ozemlje kot celoto, oziroma da ne bi mogel vstopiti na ozemlje države članice, katere državljanstvo ima, in tam prebivati.
- 48 Prošnjo za izvedeno pravico do prebivanja je torej treba preučiti z vidika intenzivnosti razmerja odvisnosti med staršem, državljanom tretje države, in njegovim mladoletnim otrokom, državljanom Unije, pri čemer je treba pri taki presoji upoštevati vse okoliščine obravnavane zadeve (glej v tem smislu sodbe z dne 10. maja 2017, Chavez-Vilchez in drugi, C-133/15, EU:C:2017:354, točka 71; z dne 8. maja 2018, K. A. in drugi (Združitev družine v Belgiji), C-82/16, EU:C:2018:308, točka 72, in z dne 27. februarja 2020, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real (Zakonec državljana Unije), C-836/18, EU:C:2020:119, točka 56).
- 49 V zvezi s tem je Sodišče za presojo obstoja takega razmerja odvisnosti menilo, da je treba upoštevati vprašanje dejanske skrbi za tega otroka in vprašanje, ali pravno, finančno ali čustveno odgovornost za tega mladoletnika nosi starš, ki je državljan tretje države. Za upoštevne okoliščine so se šteli tudi starost takega otroka, njegov fizični in čustveni razvoj, stopnja njegovega čustvenega razmerja tako s staršem, državljanom Unije, kot tudi s staršem, državljanom tretje države, ter tveganje, da bo imela ločitev od zadnjenavedenega starša škodljive posledice za ravnovesje tega otroka (sodba z dne 7. septembra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Narava pravice do prebivanja iz člena 20 PDEU), C-624/20, EU:C:2022:639, točka 39 in navedena sodna praksa).
- 50 Iz sodne prakse Sodišča prav tako izhaja, da le dejstvo, da bi si državljan države članice iz ekonomskih razlogov ali zaradi ohranitve družinske skupnosti na ozemlju Unije lahko želel, da bi lahko njegovi družinski člani brez državljanstva države članice prebivali z njim na ozemlju Unije, samo po sebi ne zadošča za ugotovitev, da bi bil državljan Unije prisiljen zapustiti ozemlje Unije, če taka pravica ni podeljena (sodba z dne 5. maja 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Prebivanje družinskega člana – Nezadostna sredstva), C-451/19 in C-532/19, EU:C:2022:354, točka 57 in navedena sodna praksa).
- 51 Tako obstoj družinske vezi, naj bo biološka ali pravna, med državljanom Unije in njegovim družinskim članom, ki je državljan tretje države, ne more zadostovati za utemeljitev tega, da se na podlagi člena 20 PDEU navedenemu družinskemu članu prizna izvedena pravica do prebivanja na ozemlju države članice, katere državljan je ta državljan Unije (sodba z dne 5. maja 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Prebivanje družinskega člana – Nezadostna sredstva), C-451/19 in C-532/19, EU:C:2022:354, točka 58 in navedena sodna praksa).
- 52 Ob upoštevanju vseh teh elementov je treba najprej poudariti, da morajo pristojni organi upoštevati položaj, kakršen je ta v trenutku, ko odločajo, saj morajo ti organi presoditi predvidljive posledice svoje odločitve za dejansko izvrševanje bistvene vsebine pravic, ki jih ima zadevni otrok na podlagi statusa, ki mu ga podeljuje člen 20 PDEU. Da bi se preprečilo, da bi bil ta otrok prikrajšan za to dejansko izvrševanje, morajo poleg tega nacionalna sodišča, ki odločajo

o tožbi zoper odločbo navedenih organov, upoštevati dejstva, ki so nastala po izdaji te odločbe (glej po analogiji sodbo z dne 17. aprila 2018, B in Vomero, C-316/16 in C-424/16, EU:C:2017:256, točka 94 in navedena sodna praksa).

- 53 Zato temu, da starš, ki je državljan tretje države, ni *a priori* prevzel vsakodnevne skrbi za zadevnega otroka v daljšem obdobju in da zaradi tega v tem obdobju razmerje odvisnosti morebiti ne obstaja, ni mogoče priznati odločilnega pomena, saj to dejstvo ne izključuje, da na dan, ko isti nacionalni organi ali sodišča sprejmejo odločitev, ta starš dejansko nosi odgovornost za to skrb.
- 54 Poleg tega je treba v zvezi s tem opozoriti, da je Sodišče presodilo, da skupno življenje starša, državljana tretje države, in njegovega mladoletnega otroka, državljana Unije, ne pomeni nujnega pogoja za ugotovitev obstoja razmerja odvisnosti med njima (sodba z dne 5. maja 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Začasno bivanje družinskega člana – Nezdostna sredstva), C-451/19 in C-532/19, EU:C:2022:354, točka 68 in navedena sodna praksa).
- 55 Nasprotno pa zgolj dejstvo, da navedeni starš, ki je državljan tretje države, v času, ko nacionalno sodišče odloča o zadevi, dejansko vsakodnevno skrbi za mladoletnega otroka, državljana Unije, ne more zadostovati za sklep o obstoju razmerja odvisnosti, saj mora ta presoja vedno temeljiti na preučitvi vseh upoštevanih okoliščin.
- 56 Dalje, v zvezi z okoliščino, da je eden od staršev zadevnega otroka državljan Unije, ki prebiva v državi članici, je treba poudariti, da bi bila taka okoliščina za uporabo člena 20 PDEU upoštevna, če bi se ugotovilo, da je ta starš resnično sposoben in pripravljen sam vsakodnevno in dejansko skrbeti za tega otroka (glej v tem smislu sodbo z dne 10. maja 2017, Chavez-Vilchez in drugi, C-133/15, EU:C:2017:354, točka 71).
- 57 Vendar ta okoliščina, tudi če bi bila dokazana, sama po sebi ne zadostuje za ugotovitev, da med staršem, državljanom tretje države, in mladoletnim otrokom, državljanom Unije, ne obstaja tako razmerje odvisnosti, da bi bil zadnji navedeni prisiljen ne vstopiti na ozemlje Unije in tam prebivati, če bi bila temu državljanu tretje države zavrnjena pravica do prebivanja, saj mora taka ugotovitev nujno temeljiti na preučitvi vseh upoštevanih okoliščin (glej v tem smislu sodbo z dne 5. maja 2022, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Prebivanje družinskega člana – Nezdostna sredstva), C-451/19 in C-532/19, EU:C:2022:354, točka 67 in navedena sodna praksa).
- 58 Čeprav mora načeloma starš, državljan tretje države, predložiti dokaze za to, da ima pravico do prebivanja iz člena 20 PDEU, zlasti tiste, ki dokazujejo, da bi bila v primeru zavrnitve prebivanja otroku odvzeta pravica do učinkovitega izvrševanja njegovih pravic kot državljana Unije, ostaja dejstvo, da morajo pri presoji pogojev, potrebnih za to, da je lahko ta državljan upravičen do te pravice do prebivanja, pristojni nacionalni organi zagotoviti, da uporaba nacionalne zakonodaje glede dokaznega bremena ne ogrozi polnega učinka člena 20 PDEU (sodba z dne 10. maja 2017, Chavez-Vilchez in drugi, C-133/15, EU:C:2017:354, točka 76).
- 59 Tako uporaba take nacionalne zakonodaje v zvezi z dokaznim bremenom organom zadevne države članice ne preprečuje, da na podlagi dokazov, ki jih je predložil državljan tretje države, raziščejo vse potrebno, da ugotovijo, kje prebiva starš, državljan te države članice, ter da preučijo, na eni strani, ali je ta resnično sposoben in pripravljen sam prevzeti vsakodnevno in dejansko skrb za otroka, in na drugi strani, ali med otrokom in staršem, državljanom tretje države, obstaja takšno razmerje odvisnosti, da bi odločitev, s katero je bila temu staršu zavrnjena pravica do prebivanja,

otroku preprečila dejansko izvrševanje bistva pravic, ki so vezane na njegov status državljana Unije (glej po analogiji sodbo z dne 10. maja 2017, Chavez-Vilchez in drugi, C-133/15, EU:C:2017:354, točka 77).

- 60 Nazadnje, iz sodne prakse, navedene v točkah od 48 do 50 te sodbe, je razvidno, da je dejstvo, da ima starš, ki je državljan tretje države, izključno starševsko skrb za mladoletnega otroka, upoštevno, vendar ne odločilno pri presoji obstoja dejanske odvisnosti, ki ne more, kot je razvidno iz točke 51 te sodbe, izhajati neposredno iz pravnega razmerja med staršem, državljanom tretje države, in njegovim mladoletnim otrokom, državljanom Unije.
- 61 Glede na zgornje preudarke je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 20 PDEU razlagati tako, da mora zadevna država članica pri presoji, ali je mladoletni otrok, ki je državljan Unije, od svojega starša, državljana tretje države, odvisen, upoštevati vse upoštevne okoliščine, ne da bi bilo mogoče za odločilno v zvezi s tem šteti dejstvo, da starš, ki je državljan tretje države, ni vedno vsakodnevno skrbel za tega otroka, vendar ima zdaj izključno starševsko skrb za otroka, ali dejstvo, da bi lahko drug starš, ki je državljan Unije, vsakodnevno in dejansko skrbel za navedenega otroka.

Stroški

- 62 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

- 1. Člen 20 PDEU je treba razlagati tako, da okoliščina, da mladoletni otrok, ki je državljan Evropske unije in ima državljanstvo države članice, od rojstva živi zunaj ozemlja te države članice in ni nikoli prebival na ozemlju Unije, ne izključuje, da bi eden od njegovih staršev, ki je državljan tretje države in od katerega je ta otrok odvisen, lahko imel izvedeno pravico do prebivanja na podlagi tega člena, če se dokaže, da bo ta otrok skupaj s tem staršem vstopil na ozemlje države članice, katere državljanstvo ima, in tam prebival.**
- 2. Člen 20 PDEU je treba razlagati tako, da država članica, pri kateri je državljan tretje države – čigar mladoletni otrok, državljan Evropske unije, ki ima državljanstvo te države članice in je od tega državljana tretje države odvisen ter od rojstva živi v tej tretji državi, ne da bi kadar koli prebival na ozemlju Unije – vložil prošnjo za pridobitev izvedene pravice do prebivanja, te prošnje ne more zavrniti z obrazložitvijo, da selitev v navedeno državo članico, ki je pogojena s tem, da ta otrok uresničuje svoje pravice kot državljan Unije, ni v resničnem ali verjetnem interesu navedenega otroka.**
- 3. Člen 20 PDEU je treba razlagati tako, da mora zadevna država članica pri presoji, ali je mladoletni otrok, ki je državljan Evropske unije, od svojega starša, državljana tretje države, odvisen, upoštevati vse upoštevne okoliščine, ne da bi bilo mogoče za odločilno v zvezi s tem šteti dejstvo, da starš, ki je državljan tretje države, ni vedno vsakodnevno skrbel za tega otroka, vendar ima zdaj izključno starševsko skrb za otroka, ali dejstvo, da bi lahko drug starš, ki je državljan Unije, vsakodnevno in dejansko skrbel za navedenega otroka.**

Podpisi